

Türk kadınının bir asırlık yükselişi: Cumhuriyetimizin 100. yılında üniversiteler açısından bir değerlendirme

A century-long rise of Turkish women: An evaluation from the perspective of universities in the 100th anniversary of the republic

Gönderim Tarihi / Received: 01.09.2023

Pınar ÖZDEMİR¹

Kabul Tarihi / Accepted: 10.10.2023

Doi: [10.31795/baunsobed.1353699](https://doi.org/10.31795/baunsobed.1353699)

ÖZ: Bu araştırmanın amacı Türk kadınının üniversitelerdeki varlığını öğrenciler ve akademisyenler açısından değerlendirerek Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100. yıl dönümünün kutlandığı 2023 yılına ait bir kesit sunmaktır. Çalışmada kadınların cumhuriyetin ilk yıllarından başlamak üzere üniversitelerdeki var olma ve ilerleme mücadelesi incelenmeye çalışılmış, üniversitelerde okuma hakkını elde ettikleri ilk yıllarda sayıca ve konumca erkeklerin çok gerisinde iken günümüzde onlarla eşit düzeye geldikleri hatta bazı açılardan onları geride bıraktıkları vurgulanmış ve bu konuya ait veriler paylaşılmıştır. Araştırmada sistematik derleme yöntemi kullanılmış, Google Akademik arama motoruna anahtar sözcüklerin girilmesi ile ulaşılan çalışmalardan elde edilen veriler ile ulusal ve uluslararası kurumlara ait raporlardan elde edilen bilgiler birleştirilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Çalışma 2023 yılı itibarıyla Türkiye'de akademisyenlerin yarıya yakını kadınların oluşturduğunu ve kadın akademisyenlerin en çok sağlık bilimleri ve sosyal bilimler alanında çalışmalar yaptıklarını göstermektedir. Öğrenciler açısından bakıldığında ise eğitimde cinsiyet ayrımının kalktığı, kız öğrencilerin istedikleri her alanda eğitim görme hakkına kavuştukları ve sayılarının erkek öğrencileri aştığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet dönemi, Kız öğrenciler, Kadın akademisyenler, Üniversiteler, Eğitim

ABSTRACT: This study aims to evaluate the presence of Turkish women in universities from the perspectives of students and academics and to present a cross-section of the year 2023, when the 100th anniversary of the founding of the Republic of Türkiye is celebrated. The study begins by examining women's struggle for existence and progress in universities starting from the early years of the republic. It then emphasizes that women, who were far behind men in terms of number and position in the first years when they gained the right to study at universities, are now on an equal level with them and even surpass them in some respects, as well as sharing data on this issue. In the research, the systematic review method was used, and the results were evaluated by combining the data obtained from the studies accessed by entering keywords in the Google Scholar search engine with the information obtained from the reports of national and international institutions. The study shows that as of 2023, approximately half of the academics in Türkiye are women and that women academics mostly work in the fields of health sciences and social sciences. In terms of students, it is seen that gender discrimination in education has been eliminated, female students have the right to receive education in the field of their choice and their number is higher than male students.

Keywords: Republic era, Female students, Female academicians, Universities, Education

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Piri Reis Üniversitesi/Denizcilik Meslek Yüksekokulu/Aşçılık Bölümü, pozdemir@pirireis.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9878-8139>

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

This study examines what the Republic of Türkiye, which celebrates its 100th anniversary this year, has brought to Turkish women in terms of universities. As a result of the literature review, it has been found that the studies on women and universities in our country do not usually focus on the historical development of women's participation in universities, but rather on the problems they face and suggestions for solutions. The studies conducted in this framework concentrate on areas such as approaches to gender in the university environment, role conflicts, or the reflections of the glass ceiling syndrome. This study is based on a small number of studies that approach the subject in terms of the historical process along with the statistics and research of official organizations.

Methodology

The study was conducted with the systematic survey method. First, the struggle of female students to go to university, then the efforts of women to become academics and the progress made on this path were investigated through a literature review and a detailed examination of the websites where information on the subject can be obtained. In addition, comparisons were made using tables and figures related to the subject.

Findings and discussion

Turkish women, who had not been given any rights or opportunities in terms of education until shortly before the proclamation of the Republic, tried to make their voices heard within the framework of the innovation movements that began with the Tanzimat and ensured the opening of a university that only women could attend. Starting with 22 students, this women's university, which could not provide a high quality education due to various reasons, was soon merged with the men's university, Darülfunun. However, women still did not have the opportunity to receive education in the field of their choice, and female students who had the means attended universities abroad to get the education they wanted.

The success story of women in higher education began with the revolutions in various fields after the declaration of the Republic. The clothing revolution, the adoption of the Civil Code, and the Law on Unification of Education were the main revolutions that paved the way for women to attend universities. With the adoption of the Civil Code, all educational institutions except for military schools were organized to educate girls, and the number of women studying and teaching at universities began to increase. In the beginning, female students were mostly educated in teacher training schools. In the 1924-1925 academic year, 133 female students began to attend other faculties. Among these students were those studying medicine, dentistry and law.

Thanks to the increasing number of universities, which has reached 208 today, the number of students has also increased and girls as well as boys have started to receive education in more diverse fields. One of the reasons for the increase in the number of female students was the increase in the number of universities. The other was the fact that people who did not approve of the education of female students have started to abandon these thoughts under the influence of changes in social and cultural life. In addition, the fact that the misconceptions about religion and tradition, which lead to the ignorance of girls' identities, have been eradicated through strengthened communication channels, and the fact that Turkish society has started to become aware of the concept of gender equality, albeit slowly. Today, 49% of the total number of students studying at our universities are female students.

Women who entered the university as academics did not face as harsh a reaction as female students. The reason for this may be that women started as academics at a later date and it was not strange to see women in the university environment thanks to the female students already studying at the university. The first female academic started working at the Higher School of Economics and Commerce in the 1932-1933 academic year and after this date, their number has increased rapidly. The proportion of women in academia increased from 13.4% in the 1934-1935 academic year to 46% in the 100th year of the Republic. In terms of figures, the number of women academics at universities, which was 93 in 1935, reached 85220 in the 100th year of the establishment of our republic. This figure, which has increased in parallel with the number of universities and the increase in the country's population, has surpassed

the rate of female academics in many European countries. In Türkiye, the rates of women academics reaching the rank of professor, holding positions requiring academic leadership skills such as rector, dean or director, or working as researchers within universities are above the EU (European Union) average.

Results and recommendations

In 2023, when the 100th anniversary of the establishment of the Turkish Republic is celebrated, the proportion of female academics in our universities has increased from 13.4% in 1935 to 46.1%. In terms of holding senior academic positions, women serving as rectors, deans and heads of departments in universities have exceeded the EU average. In the same period, Turkish women academics were above the EU average in 6 out of 10 areas of specialization identified by the EU. In addition, the rate of women working as faculty members in higher education surpassed 16 OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) countries. One hundred years ago, women represented only 0.05% as students and none as faculty members in higher education. This year, as the Turkish Republic celebrates its 100th anniversary, women constitute 50% of the student body and 46% of academics in higher education.

Thanks to the broad vision and guidance of our great leader Mustafa Kemal Atatürk, the founder of the Turkish Republic, there is no doubt that the future of Turkish women, who have sworn to carry the torch of science given by Atatürk forever, will be brighter than it was in the past.

Giriş

Türkler geleneksel olarak toplumun bireylerini cinsiyetlerine göre ayırmayan, kadını ve erkeği farklı konumlandırmayan kültürel değerlere sahiptir (Aksoy, 2016; Acar, 2019). Aksine geleneksel Türk kültüründe kadın ve erkeklerin eşit hak, yetki ve sorumluluklara sahip olduğu görülmektedir. Orta Asya'da kurulan ilk Türk devletlerinde devlet yönetiminde, hakanların yanında hatun adı verilen eşleri de söz sahibiydi. Kararları birlikte alırlar, emirleri birlikte verirlerdi. Yabancı elçileri hakan tek başına kabul edemez, yanında mutlaka hatunun da olması gerekirdi. Kadınlar ata binip ok atar, top oynar, güreş gibi ağır sporlar yapar ve savaflara katılırlardı (Kuşcu, 2016; Bal ve Kayabaşı, 2019; Gündüz, 2019). Ayrıca bazı eski Türk devletlerinde kadın hükümdarlar vardı (Demirel, 2017). Bunlardan bazıları; Delhi Müslüman Türk Devleti Sultanı Raziyye Hatun, Müslüman Mısır tahtında Eyyübi soyundan Melik Salık'ın eşi Şecerüd-Dür, İran'ın Kutluk Bölgesi'nde kurulmuş olan Kutluk Devleti Salgurlular'da Türkan Hatun ve Abiş Hatun'dur (Aktaş, 2020; Gezen, 2021; Ekinci ve Yavuz, 2021). Kadın erkek eşitliği Türklerin İslamiyet'i kabulünden sonra da devam etmiştir. Selçuklu döneminde ve Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında da kadınlar adına inşa edilen medreseler, hastaneler ve vakıflar kadına verilen önemin kanıtıdır (Demir, 2018; Durukan, 2018). Kadioğlu ve Kadioğlu (2011) kadınların özellikle valide sultanların kurdukları vakıflar aracılığıyla fakirlere yardım etmelerinin ve toplumsal hayatın iyileşmesine katkıda bulunmalarının onlara itibar sağladığını belirtmektedir.

Osmanlı Devleti'nde kadının toplumdaki yerinin gerilemeye başlamasının nedeni olarak İstanbul'un fethinden sonra Bizans ile yakın ilişkilerin başlaması ve Türk kültürünün İslam ahlakını yanlış yorumlayan İran ve Arap kültürlerinin etkisi altında kalması gösterilmektedir (Özdemir, 2009; Kaymaz, 2010). Bizans ile yakın ilişkide bulunanlar arasında oluşmaya başlayan birden fazla kadın ile evlenme, harem oluşturma gibi uygulamalar İran ve Arap kültürleri tarafından da desteklenmiş, hatta bu kültürlerin etkisiyle kadının sosyal haklarının kısıtlanmaya ve kadınlar zorunlu haller dışında evden çıkmamaya zorlanmaya başlamışlardır (Bingöl, 2014; Yavuz ve Ertem, 2021).

Tanzimat dönemine kadar devam eden bu sıkıntılı süreç, Tanzimat'ın getirdiği yenilik havasıyla değişmeye başlamış ve kadınlar bazı alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da birtakım haklara sahip olmaya başlamışlardır. İlk kez 1858 yılında kızların devam edebileceği bir ortaokul açılmış, bunu kızları meslek sahibi yapma amacını güden ebelik okulları (1858) ve öğretmen okulları (1870) izlemiştir (Oğuz ve Büyükaşahin, 2017). Ancak kadınlar o dönemde üniversiteye gitme hakkını henüz elde edemediklerinden üniversiteye gitmek isteyen kız öğrenciler arasında Avrupa'ya gidip tıp eğitimi alanlar olmuştur. Örneğin bir Osmanlı paşasının kızı olan Safiye Ali Hanım Almanya'da Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirmiş ve ilk Türk kadın doktor olarak ülkesine dönmüştür. Daha sonra Suat ve Süeda hanımlar da Cenevre Tıp Fakültesini bitirip jinekoloji ihtisası yapmışlar fakat yurda dönmeyerek İsviçre'de çalışmışlar, ancak 1930'larda Türkiye'ye dönmüşlerdi. 1912 yılında İsviçre'de tıp fakültesini bitirmiş ve ülkesine dönerek doktorluk yapmak isteyen bir kadına devrin yetkilileri, Osmanlı Devleti'nde kadınların doktorluk yapmalarının usulden olmadığını bildirmişti (Cumhuriyet, 2012). Türkiye'de tıp fakülteleri ilk kez 1922 yılında kız öğrenci kabul etmeye başlamış, 1927 yılında mezun olan bu öğrenciler, bir yıl staj yaptıktan sonra 1928 yılında hekim olarak çalışmaya başlamışlardır (Yıldırım, 2006).

Osmanlı Devleti'nde nitelikli devlet memuru yetiştirme amacı ile 12 Ağustos 1900 tarihinde açılan ve batılı anlamda ilk üniversite sayılan Darülfünun-i Şahane'de 1914 yılında sadece kadınlara yönelik dersler verilmeye başlanmıştır. Bu dersler dönemin aydınları tarafından kadın haklarından sağlığa, tarihten pedagojiye kadar çok çeşitli konularda halka açık olarak verilmiştir. Bu derslere gösterilen yoğun talep ve kız öğretmen okullarında ortaya çıkan eğitici ihtiyacı İnas Darülfünunu adı altında sadece kızların devam edebileceği bir üniversitenin kurulmasına yol açmıştır. 16-25 yaş arası kız öğrencilerin gidebileceği ve eğitim süresi üç yıl olan bu üniversite sınavla öğrenci almış ve fen ve edebiyat alanlarında eğitim vermiştir. İnas Darülfünunu'ndan 1917 yılında mezun olan 22 öğrenci ülkemizin yüksek öğretim gören ilk kadın öğrencileri olarak tarihe geçmişlerdir. 1921 yılında İnas Darülfünunu erkek öğrencilerin eğitim gördüğü Darülfünun ile birleşmiş ve böylece karma eğitim başlamıştır (Soydan, 2017; Uyar ve Ertuğrul, 2020). Darülfünun'da karma eğitim ilk defa Edebiyat ve Fen şubelerinde uygulanmıştır. Daha sonra kademeli olarak 1921- 1922 döneminde Hukuk, 1922-1923 ders yılında da Tıp Fakültesi'nde kadın-erkek karma eğitimine geçilmiştir (Uyar ve Ertuğrul, 2020). Cumhuriyetin ilanı ile birlikte her alanda başlayan kalkınma hareketi eğitim alanında da yankı bulmuş,

tüm seviyelerdeki okullar geçmişin karanlık izlerini atıp genç Türkiye Cumhuriyeti'nin aydınlık yarınlarını hazırlamak için modern, kapsayıcı ve yenilikçi bir zihniyetle yapılanmaya başlamışlardır. Bu yeni süreçte kadınlar da hem öğrenci hem de eğitmen olarak yerlerini almışlar ve modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ve gelişiminde söz sahibi olmaya başlamışlardır.

Literatür taraması

Konu ile ilgili literatür “üniversitelerimiz, kız öğrenciler, akademisyen kadınlar, cumhuriyet dönemi ve *sayısal veriler*” anahtar kelimeleri kullanılarak taranmıştır. Herhangi bir zaman dilimi belirlemeden Google Akademik tarama motoru ile gerçekleştirilen tarama sonucunda 948 makaleye ulaşılmıştır. Makaleler incelendiğinde büyük bir çoğunluğunun kadınların üniversitelerde yer almasını tarihsel süreç içerisinde inceleyen çalışmalar değil de daha çok onların karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri üzerine odaklanan çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu çerçevede yapılan çalışmalar üniversite ortamında toplumsal cinsiyet konusuna yaklaşımlar, rol çatışmaları, cam tavan sendromunun yansımaları gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Örneğin, Hoştut (2020) kadın akademisyenlerin devlet üniversitelerinin yönetim kurullarında temsil oranları ile ilgili olarak yaptığı çalışmada kadınların bu kurullarda ancak % 17 oranında temsil edildiğini ve kadına yönelik olarak cinsiyetçi yaklaşımların hala devam ettiğini, bu tür önyargıların yönetici pozisyonlar söz konusu olduğunda derinleştiğini bulmuştur. Cam tavan sendromunun akademide de kendini hissettirdiğini vurgulayan Hoştut'un bulguları kadın akademisyenlerin ev ve iş arasında bir seçim yapmak zorunda kaldıklarını ve seçimlerini evden yana yaptıklarını ifade eden Özkanlı (2007) tarafından da desteklenmiştir. Dikmen ve Maden (2011) de araştırmalarında kadının ev içindeki geleneksel rolünün akademideki rolünden daha baskın olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmada kadın akademisyenlerin hem üniversitelerde hem de evlerinde kendilerinden bekleneni gerçekleştirmek üzere gayret gösterdikleri ve erkeklere kıyasla iki kat yoruldukları vurgulanmıştır. Çakır ve Arslan (2018) kadın akademisyenlerin sayısındaki artışın akademisyenliğin toplumda kadınlar için genellikle uygun görülen hemşirelik ve öğretmenlik gibi mesleklere benzetilmesi algısından kaynaklandığını savunmuşlar ve kadın akademisyenlerin de genellikle kendileriyle özdeşleştirilen alanları tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca kariyerinde ilerlemek isteyen kadınların evlilik ve çocuğu bir engel olarak gördükleri ancak eşi akademisyen olan kadınların eş desteğinden yararlandıkları ve akademik alanda daha çabuk ilerledikleri de ulaştıkları bulgular arasındadır. Yıldız (2018) ise “Türkiye’de Kadın Akademisyen Olmak” başlıklı çalışması kapsamında yaptığı araştırmada üniversitede görev yapan kadınların zorluklarla karşılaştığını ancak yine de durumlarından memnun ve yaptıkları işten mutlu oldukları ve iş doyumunu yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ulaşılan kaynakların çokça söz ettiği bir başka konu toplumsal cinsiyet konusudur. Türkiye Barolar Birliğinin tanımına göre toplumsal cinsiyet kadına ve erkeğe toplumun değerlerine göre sonradan yüklenen bir takım rolleri, sorumlulukları ve toplumun onlardan beklentilerini ifade eder (Toplumsal Cinsiyet, 2022). Toplumsal cinsiyet rolleri ise iki cins arasında hem toplumsal hem de kültürel faktörlerin etkileri ile oluşan ve toplumun bireyden beklentileri ile şekillenen rollerdir (Aslan, 2022). Örneğin erkeklerden ev dışında çalışıp evin geçimini sağlamalarının beklenmesi ve kadınlardan ev işleri yapıp çocuk büyütme rollerinin beklenmesi onlara yüklenmiş toplumsal cinsiyet rolleridir. Bu roller bireyin içine doğduğu kültürün yanı sıra ailede ve okulda aldığı eğitim ve toplumsal etkileşimi tarafından şekillenir. Kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşamın her alanına eşit oranda katılıp, bireylere sağlanan hak ve özgürlüklerden eşit oranda yararlanmaları toplumsal cinsiyet eşitliği ile mümkün olur (Aslan, 2022). Atatürk devrimleri ile hayata geçirilen ve toplumda kadınlara erkeklerle eşit hak ve hürriyetlerin verilmesi amacını güden düzenlemelerin amacı temelde toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaktır. Çünkü Atatürk, devrimlerin başarıya ulaşabilmesi için kadınların da her alanda erkeklerle eşit olması gerektiğini görmüş ve bunu sağlamaya çalışmıştır (Yavuz, 1995). Üniversiteler açısından bakıldığında kadınların hem öğrenci hem de akademisyen olarak epey yol aldıkları görülmektedir. Ancak kadınlar yine de toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan sorunlarla mücadele ettiklerini, çeşitli sebeplerle kariyerlerine ara vermek zorunda kaldıklarını ve ne akademiye ne de eve istedikleri kadar zaman ayıramadıklarını belirtmektedirler, Aynı sorunlar erkekler tarafından yaşanmamaktadır (Öztan ve Doğan, 2015). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşlerini inceleyen bir çalışmada üniversitede hala geleneksel görüşe sahip öğrenciler bulunduğu sonucuna ulaşılmış ve üniversitelerde öğrencilere toplumsal cinsiyet açısından duyarlılık kazandıracak faaliyetlere yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir (Yılmaz vd., 2009). 2023 yılında yapılan bir çalışma ise

üniversitede öğrencilerin sınıfları ilerledikçe toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinin daha olumlu olduğunu ortaya çıkarmıştır (Kerkez vd., 2023).

Bu çalışma kadın akademisyenlerin ve kız öğrencilerin yaşadığı sorunlardan çok onların yüz yıllık zaman diliminde sayı ve uzmanlık alanı olarak değişimine odaklandığından literatür taraması “sorun ve ilişki” anahtar kelimeleri dışta bırakılarak tekrar yapılmıştır. İkinci tarama sonucunda 77 makaleye ulaşılmış ve bunların 30 tanesi değerlendirilmeye uygun bulunmuştur. Bu makaleler üniversitelerimizde öğrenci ve akademisyen olarak bulunan kadınlar üzerinde farklı zamanlarda yapılmış olan ve kadınların üniversiteye kabul edilme süreçleri ile üniversitelerdeki çalışma alanlarının zaman içinde değişimini konu alan çalışmalardır. Kadınlara üniversite kapılarının İnas Darülfünunu ile açılmaya başladığını vurgulayan Uyar ve Ertuğrul (2020) bu sayede kadınların Tanzimat ile öngörülen yenilik hareketlerinden faydalandıklarını ancak İnas Darülfünunu’nun istenen üniversite seviyesini tam olarak yakalayamadığını ve daha çok lise seviyesinde kaldığını belirtmişlerdir. Cumhuriyetin ilk yıllarında tüm yokluklara rağmen eğitime önem verilmiş, kadınların eğitilmesinin çocukların ve ailenin de eğitilmesi anlamına geleceği gerçeğinden hareketle yükseköğretim de dahil olmak üzere eğitimin her alanında köklü çözüm arayışlarına gidilmiştir (Aycan ve Aycan, 2018). Medeni hayatta hızlı ve yaygın yeniliklerin hayata geçirilmesi de kadınların üniversitedeki varlıklarını destekleyici rol oynamıştır (Uğurcan, 1999). Cumhuriyetin ilk yıllarında %10 seviyesinde olan üniversitelerdeki kız öğrencilerin oranı yıllar geçtikçe artmış ancak kız öğrenciler daha çok kadınların ağırlıklı olarak buldukları meslek dallarında eğitim almayı tercih etmişlerdir (Yaşar, 2007). Kadınların üniversitelerde yer almaya başlaması farklı alanlarda yaşadıkları sorunlara bilimsel bakış açılarıyla çözüm bulunması amacıyla yapılan çalışmaların da yolunu açmış ve bu amaçla üniversitelerde kadın araştırma merkezleri kurulmuştur (Alptekin, 2011). Kadınların sadece üniversitelerdeki değil, genel olarak toplumdaki ve toplumun tüm kurumlarındaki konumları ve sorunları üzerine araştırmalar yapan, çeşitli faaliyetlerle seslerini duyurmaya çalışan KASAUM (Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi), TÜKD (Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği), SUGENDER (Sabancı Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Merkezi) ve KOÇ KAM (Koç Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi) gibi kadın araştırma merkezleri günümüzde yaygınlaşmaya başlamıştır.

Yöntem

Amaç Türk kadının üniversitelerdeki varlığını öğrenciler ve akademisyenler açısından değerlendirerek Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşunun 100. yıl dönümünün kutlandığı 2023 yılına ait bir kesit sunmak olan bu çalışmada sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Sistematik derleme, belli bir konuda hazırlanmış araştırma sorusuna yanıt bulmak için, belirlenmiş kriterlere uygun olarak o alanda yayınlanmış orijinal çalışmaların sistemli ve yan tutmadan taranması, bulunan çalışmaların geçerliğinin değerlendirilmesi ve sentezlenerek birleştirilmesidir (Çınar, 2023). Çalışma ağırlıklı olarak istatistiki verilerin karşılaştırılması ve yorumlanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda literatür taraması yoluyla ve YÖK (Yükseköğretim Kurumu) ve OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development: Ekonomik Kalkınma ve İş Birliği Örgütü) gibi kurumların raporları vasıtasıyla ulaşılan veriler toplanmış ve *üniversitelerde öğrenci olarak Türk kızları ve üniversitelerde akademisyen olarak Türk kadınları* başlıkları altında gruplanmıştır. Yapılan incelemenin sonunda Türk kadınlarının bir asırlık üniversite serüvenlerinde her iki başlık açısından da başlangıç noktaları ile mevcut durumları karşılaştırılmış ve gelişimleri irdelenerek süreç boyunca yaşanan önemli olaylara değinilmiştir. Araştırma, sadece açık erişimi olan veriler kullanılması sebebi ile etik kurul izni gerektirmemektedir.

Bulgular ve tartışma

Üniversitelerde öğrenci olarak Türk kadını

Türkiye’de kadınların üniversite yolunda karşılaştıkları engeller 1924 yılında çıkarılan ve tüm eğitim kurumlarını Maarif Vekaleti’ne bağlayan, ayrıca kadınlara erkeklerle eşit eğitim imkânı sağlayan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile ortadan kaldırılmaya başlanmış, 1925 yılında çıkarılan Kıyafet Kanunu, 1926 yılında çıkarılan ve kadınların yasal statüsünü tamamen değiştirerek onlara erkeklerle eşit haklar sağlayan Türk Medeni Kanunu ile devam etmiştir. Medeni Kanun’un kabulü ile harp okulları dışındaki tüm eğitim kurumlarında kız öğrencilere eğitim verecek şekilde düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca

kadınlara 1930’da yerel, 1934’te de genel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı verilmiş ve kadınlar birçok batı ülkesinden önce siyasi haklara kavuşturulmuştur (Gelişli, 2014).

Bu gelişmeler Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde, güçlülükle de olsa, üniversite kapısından girmeye başlayan kadınları destekleyici ve teşvik edici rol oynamış, üniversitelerde eğitim gören ve eğitim veren kadınların sayısı artmaya başlamıştır. Kız öğrencilerin üniversitede erkek öğrencilerle beraber okumaya başlamaları ilk kez 1924-1925 eğitim öğretim yılında gerçekleşmiştir. Kaynaklar 1980 yılına kadar üniversitelerde okuyan kız öğrencilerle öğretmen okullarında okuyan kız öğrencilerin sayısını ayrı ayrı vermektedir. Ancak 1982 yılından itibaren Mesleki ve Teknik Öğretmen Okulu ya da Yüksek Öğretmen Okulu adı altında öğretmen yetiştiren okulların Eğitim Fakülteleri’ne dönüştürülmesiyle üniversitelerde okuyan öğrencilerin sayısı tek bir başlıkta verilmeye başlanmıştır. Tablo 1’de 1929-1980 yılları arasında öğretmen yetiştiren okullara ve diğer yükseköğretilerle fakülterlere devam eden kız ve erkek öğrencilerin sayısı görülmektedir.

Tablo 1: 1929-1980 yılları arasında yükseköğretimde bulunan öğrenci sayıları

Yıllar	Mesleki ve Teknik Öğretmen Okulları		Fakülte ve Yükseköğretiler		Toplam	
	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın
1929-1930	4 953	3 197	3 390	292	3 489	11 832
1939-1940	9 361	4 949	9 884	2 246	7 195	26 440
1949-1950	44 077	11 445	20 363	4 728	16 173	80 613
1959-1960	70 543	27 467	42 972	11 097	38 564	152 079
1969-1970	141 999	75 126	119 721	27 454	102 580	364 300
1979-1980	370 701	144 222	203 500	66 778	211 000	785 201

Kaynak: (Doğramacı, 1985)

Tablo 1’de de görüldüğü gibi kız öğrenciler üniversitede çoğunlukla öğretmen yetiştiren dallarda eğitim görmüşlerdir. Bunun en önemli nedeni henüz karma eğitime tam olarak geçmemiş olan Türk milli eğitim sisteminde sadece kız öğrencilerin devam ettiği okulların sayılarında görülen artış ve bu okullarda kadın öğretmenlerin tercih edilmesidir. Aslında bu tercih kız öğrencilerin ilkokuldan sonra eğitime devam etmelerinin kabul edildiği zamana yani Tanzimat yıllarına dayanmaktadır. O yıllarda erkeklerin kızları görmesini önlemek için bahçeleri yüksek duvarlarla çevrilmiş olan kız okulları açılmıştır. Bu okullarda sadece kadın öğretmenler görev yapmış, ancak kadın öğretmen bulunamadığında derslerin yaşlı ve iyi ahlaklı erkek öğretmenler tarafından verilmesine dikkat edilmiştir (Akyüz, 1999). Bu öğretmenler ders saatleri dışında kızlarla beraber olamıyorlar, tenefüslerde ayrı bir yerde bekleyip ders başlayınca bir kadın gözetmen eşliğinde sınıfa giriyorlar, dersten sonra da yine aynı gözetmen eşliğinde sınıftan ayrılıyorlardı (Akyüz, 1999). Ayrıca kadınların yüksek öğretim alma isteklerini dile getirmeye başladıkları yıllarda kendilerine sadece ebelik, öğretmenlik gibi mesleklerin yakıştırılması da öğretmen yetiştiren okulların sayıca fazla olmasında bir etken olabilir (Batu, 2021).

1916 yılından sonra 1. Dünya Savaşı nedeniyle erkek nüfusunda gözlenen azalma kız öğrencilerin ebelik ve öğretmenlik dışındaki branşlarda da eğitim almalarının yolunu açmıştır (Çağhan ve Ertuğrul, 2020). Tablo 2’de 1924-1925 eğitim öğretim yılında üniversitede eğitim gören kız öğrencilerin fakülterlere göre dağılımı görülmektedir.

Tablo 2: 1924-1925 yılında yükseköğretimdeki kız öğrencilerin fakülterlere göre dağılımı

Fakülte Adı	Kız Öğrenci Sayısı
Fen Fakültesi Matematik Bölümü	7
Fen Fakültesi Fizik Bölümü	8
Tabii Bilimler	48
Kimya	26
Tıp	17
Dış Hekimliği	4
Hukuk	23
Toplam	133

Kaynak: (Cunbur, 1992)

1930-1931 Eğitim Öğretim yılında yükseköğretim gören kız öğrencilerin fakültelere göre dağılımı Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3: 1930-1931 yılında yükseköğretimdeki kız öğrencilerin fakültelere göre dağılımı

Fakülte Adı	Kız Öğrenci Sayısı
Edebiyat Fakültesi	155
Fen Fakültesi	90
Hukuk Fakültesi	72
Tıp Fakültesi	11
Toplam	328

Kaynak: (Cunbur, 1992)

Tablo 2 ve Tablo 3'te sayıları verilen kız öğrenciler o yıllarda Türkiye Cumhuriyeti'nin tek üniversitesi olan Darülfünun'da okumakta idiler. Ancak Osmanlı Devleti döneminde kurulmuş olan Darülfünun'un yapısı Avrupa'daki üniversitelerden farklı idi ve Türkiye Cumhuriyeti döneminde de istenilen yapıya kavuşamamıştı. Bu nedenle ilk kez 1846 yılında kurulan ve sonraki yıllarda çeşitli nedenlerle kapatılıp tekrar açılan Darülfünun (Fen Evi) 1933 yılında bir daha açılmamak üzere kapatıldı ve yerine İstanbul Üniversitesi kuruldu. Atatürk Darülfünun'un kurulmasından önce Alman pedagoji profesörü Albert Malche'den kurumun durumu hakkında bir rapor istemiş, Malche raporunda daha çok bilimsel çalışma yapılması gerektiğini söylemiştir. Bu durum üzerine yeni kurulan İstanbul Üniversitesine Darülfünunda görev yapan 150 hocanın sadece 60 tanesi görevlendirilmiş, diğerlerine çeşitli devlet hizmetlerinde görev verilmiştir (Kömürlü, 2019). Darülfünunda görev yapan öğretim üyeleri arasında kadın öğretim üyesi bulunmamaktaydı (Çetin, 2003).

1933 yılında açılan İstanbul Üniversitesini, 1944 yılında kurulan İstanbul Teknik Üniversitesi izlemiştir. Bu iki üniversiteyi Ankara'daki Hukuk Mektebini, Gazi Eğitim Enstitüsünü ve Ziraat Enstitüsünü kapsayacak şekilde kurulan Ankara Üniversitesi izlemiştir. Ayrıca Ankara Üniversitesi bünyesinde Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi (1937), Fen Fakültesi (1943) ve Tıp Fakültesi (1945) yer almış, 1935 yılında İstanbul'da kurulmuş olan Mülkiye Mektebi, Siyasal Bilgiler Fakültesi adı altında Ankara'ya taşınmıştır (Sargın, 2007). Bu üniversiteleri Ankara ve İstanbul dışında kurulan ilk üniversite olan Karadeniz Teknik Üniversitesi (1955), Ege Üniversitesi (1955), Atatürk Üniversitesi (1957) ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi (1959) izlemiştir. Sayıları yıldan yıla artan üniversiteler 1981 yılında vakıf üniversitelerinin de kurulmaya başlamasıyla ülkemizin her iline yayılmış ve cinsiyet farkı gözetmeksizin tüm vatandaşlarımıza eğitim imkânı sunmaya başlamıştır. Bugün ülkemizde 129'u devlet, 75'i vakıf üniversitesi ve 4'ü vakıf meslek yüksek okulu olmak üzere 208 üniversite/yüksek okul bulunmakta ve bu okullara toplam 6 950 142 öğrenci devam etmektedir. Tablo 4'te 1930-2023 yılları arasında üniversitelerde okuyan kız ve erkek öğrencilerin sayıları görülmektedir.

Tablo 4: 1930-2023 yılları arasında üniversitelerde kız ve erkek öğrencilerin dağılımı

Eğitim/Öğretim Yılı	Öğrenciler		
	Erkek	Kız	Toplam
1929-1930	8 343	3 489	11 832
1939-1940	19 245	7 195	26 440
1949-1950	64 440	16 173	806 13
1959-1960	113 515	38 564	152 079
1969-1970	261 720	102 580	364 300
1979-1980	574 201	211 000	785 201
1989-1990	441 145	227 733	668 878
1999-2000	884 892	600 446	1 485 338
2009-2010	1 924 792	1 555 451	3 480 243
2019-2020	4 108 571	3 831 562	7 940 133
2022-2023	3 416 976	3 533 166	6 950 142

Kaynak: (Doğramacı, 1985; YÖK, 2023a)

Görüldüğü gibi üniversitelerin sayısı arttıkça üniversiteye devam eden kız öğrencilerin sayısında da artış olmuştur. Bu durumun nedenleri arasında üniversitelerin sayısında meydana gelen artışın yanı sıra, kız öğrencilerin okumasını onaylamayan düşünce yapısına sahip kişilerin medyanın yaygınlaşması ile

toplumsal ve kültürel hayatta meydana gelen değişimlerden haberdar olmasının, kız çocuklarının okula gönderilmesi amacını güden kampanyaların, ikna çalışmalarının ve kadın öğretmenlerin rol model olarak kullanılmalarının etkili olduğu değerlendirilmektedir (Tunç, 2009; Bora ve Taş, 2017; Yıldırım vd., 2018). Artışı daha belirgin olarak görebilmek için öğrencilerin üniversiteye devam durumlarını tüm nüfusa oranlayarak vermek faydalı olabilir. Tablo 5'te üniversiteye devam eden kız ve erkek öğrencilerin sayısı o cinsiyetin nüfusuna oranlanarak rakamlarla verilmiştir.

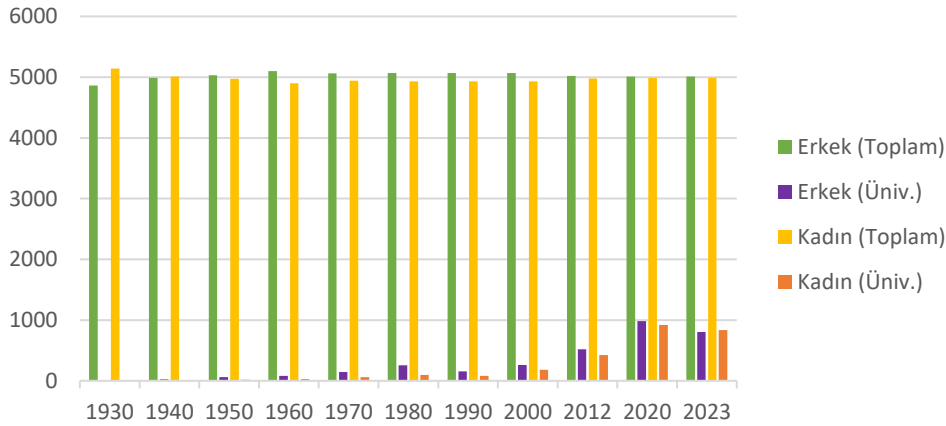
Tablo 5: 1930-2023 yılları arasında yükseköğretimdeki kadın ve erkek sayılarının nüfusa oranı

Yıllar	Öğrenciler				Toplam Nüfus			
	Erkek	Erkeklerle oran%	Kadın	Kadınlara oran%	Erkek	%	Kadın	%
1929-1930	8 343	0.12%	3 489	0.05%	7 250 325	48.6%	7 652 820	51.4%
1939-1940	19 245	0.22%	7 195	0.08%	8 898 912	49.9%	8 922 038	50.1%
1949-1950	64 440	0.61%	16 173	0.16%	10 527 085	50.3%	10 420 103	49.7%
1959-1960	113 515	0.80%	38 564	0.28%	14 163 888	51.0%	13 590 932	49.0%
1969-1970	261 720	1.45%	102 580	0.58%	18 006 986	50.6%	17 598 190	49.4%
1979-1980	574 201	2.53%	211 000	0.96%	22 695 362	50.7%	22 041 595	49.3%
1989-1990	441 145	1.54%	227 733	0.82%	28 607 047	50.7%	27 865 988	49.3%
1999-2000	884 892	2.58%	600 446	1.79%	34 346 735	50.7%	33 457 192	49.3%
2009-2010	1 924 792	5.20%	1 555 451	4.24%	37 043 182	50.2%	36 679 806	49.8%
2019-2020	4 108 571	9.80%	3 831 562	9.19%	41 915 985	50.1%	41 698 377	49.9%
2022-2023	3 416 976	8.05%	3 533 166	8.36%	42 428 101	50.1%	42 252 172	49.9%

Kaynak: (TÜİK, 2010; YÖK, 2023a)

Aynı verilerin kullanılmasıyla oluşturulan Şekil 1'de oranları daha net olarak görmek mümkündür. 1930-1950 yılları arasındaki oranın grafiğe yansımaya kadar küçük olduğu görülmektedir.

Şekil 1: Kadınlarda ve erkeklerde üniversiteye gitme oranının toplam kadın ve erkek nüfusuna oranı

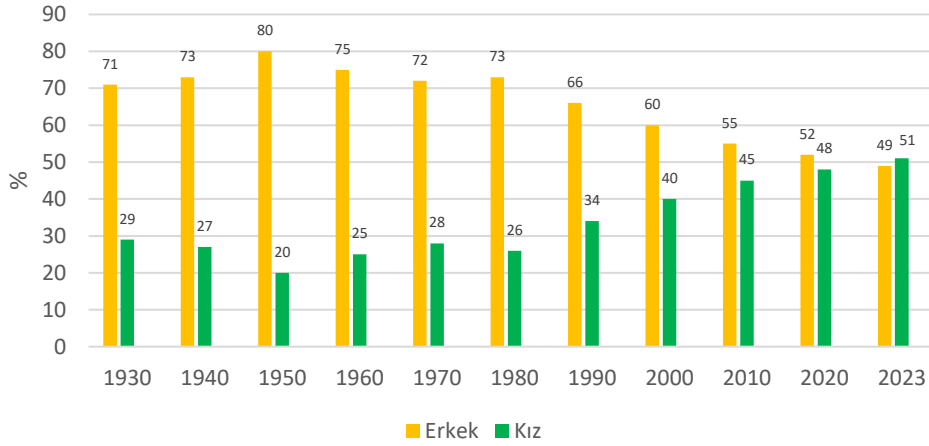
Kaynak: (TÜİK, 2010; YÖK 2023a)

Şekil 1'de görüldüğü gibi kadınlar arasında üniversiteye gitme oranında artış görülmüştür. Bazı sosyal sorumluluk projeleri kapsamında ilkökul döneminden başlayarak kız çocukları arasında okur yazarlık ve okullaşma oranını arttırmaya yönelik faaliyetler yapılması, kız çocuklarının kimliklerinin görmezden gelinmesine yol açan din ve gelenek kavramları ile ilgili doğru bilinen yanlışların güçlenen iletişim kanalları ile yok edilmeye çalışılması, Türk toplumunda toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı konusunda yavaş da olsa bir farkındalık yaşanmaya başlanmış olması da kız üniversite öğrencilerinin sayısının artmasına yardımcı olan faktörlerdir (Adıgüzel, 2013; Kılıç vd., 2013; Hobikoğlu vd., 2018). Yine de bu oranın artması ve özellikle tüm bölgelere homojen olarak yayılması için toplumda bir zihniyet değişikliğine gidilmesi ve kadın erkek eşitliğinin kâğıt üzerinde kalmaması, insanların zihinlerinde de gerçekleşmesi için her türlü tedbirin alınması gerekmektedir. Çünkü ülkemizde ataerkil düzenin baskısı hala hissedilmekte ve kadınlar hakkında verilen kararlarda etkili olmaktadır (Esen vd., 2017). Araştırmalar 2000'li yılların başlarında Türkiye'de okullaşma oranlarının zorunlu eğitimden sonra hızla

düşmekte ve özellikle cinsiyet bazında büyük bir farklılaşma olduğunu göstermektedir (Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, 2020). Ancak 2022 yılında ortaokullardaki net okullaşma oranı %99,44'e ulaşmıştır. Aynı dönemde 2000'li yılların başlarında %39'larda olan kız çocuklarının okullaşma oranı %95'lere çıkmıştır (YÖK, 2022).

Ortaöğretimde okullaşma oranlarında görülen cinsiyet yönünden farklılaşmanın azalması eğilimi yüksek öğretimde de gözlenmektedir. Hatta 2023 verilerine göre yüksek öğretimdeki kız öğrenci sayısı erkek öğrenci sayısını geçmiştir.

Şekil 2: Üniversite öğrencileri arasında cinsiyet yönünden karşılaştırma

Kaynak: (YÖK, 2023a)

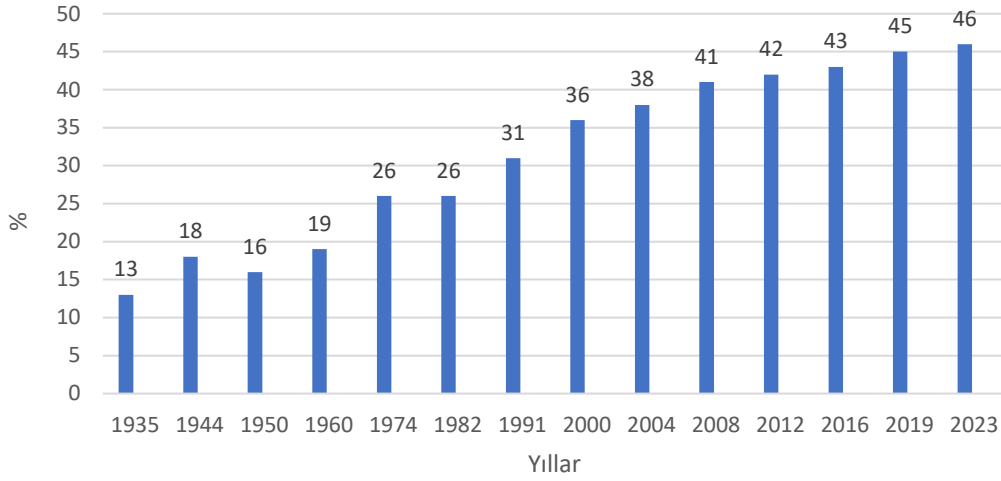
1930 yılında üniversitede erkek öğrenci sayısının yaklaşık olarak üçte biri kadar kız öğrenci varken 2023 yılında kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısını geçmiş olduğu görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzüncü yılını kutladığımız bu yıl kız öğrenciler üniversitelerin tüm bölümlerine girebilmekte, sadece erkeklerin tekelinde olduğu düşünülen mesleklerde çalışmak üzere eğitim alabilmekte ve erkek-egemen olarak kabul edilen alanlarda çalışabilmektedirler. Eskiden sadece erkek öğrenci alan denizcilik fakülteleri ve Milli Savunma Üniversitesi de bu okullara dahildir. Kız öğrenciler 1991 yılından itibaren denizcilik fakültelerine, 1992 yılından itibaren ise Harp okullarına kabul edilmeye başlanmıştır. (Yalçın, 2019; Nas, 2014). Bu okullardan mezun Türk kızları sivil gemilerde kaptanlık, askeri gemilerde ve birliklerde komutanlık yapabilmektedirler.

Üniversitelerde akademisyen olarak Türk kadını

Kadınlar Atatürk tarafından hayata geçirilen ve kadına toplumda hak ettiği yeri vermeyi hedefleyen yenilikler sayesinde üniversite camiasına akademisyen olarak adım attıklarında zorlukla karşılaşmamışlardır (Adak, 2018). Akademisyen pozisyonunda üniversitelere giren kadınların sert bir tepki almamasının bir nedeni de üniversitede halihazırda öğrenim gören kız öğrenciler sayesinde üniversite ortamında kadınların görülmesinin yadırganmaması olabilir. Köker (1988) ilk kadın akademisyenin 1932-1933 eğitim öğretim yılında Yüksek İktisat ve Ticaret Mektebinde görevlendirildiğini belirtmiştir. Bu tarihten sonra kadın akademisyenlerin sayısında hızlı bir artış görülmüş, kadınların akademideki oranı 1934-1935 eğitim-öğretim yılında %13.4'iken (kadın öğretim elemanı sayısı 93), 2023 yılında %46.1'e yükselmiştir. Kadınların akademideki oranı 1950'li yıllardan itibaren özellikle Fen Fakültelerinde artmaya başlamıştır (Şentürk, 2015; Çakır ve Arslan, 2018; Hoştut, 2020). 1950 yılında İstanbul Üniversitesinde görev yapan toplam 24 kadın öğretim üyesinin sayısı 1960'ta 52'ye, 1970'te 114'e yükselmişti (Cunbur, 1992). Şekil 3 Türkiye'deki tüm üniversitelerde görev yapan kadın akademisyenlerin dikkate alınmasıyla oluşturulmuştur ve kadın akademisyenlerin yıllara göre dağılımını göstermektedir.

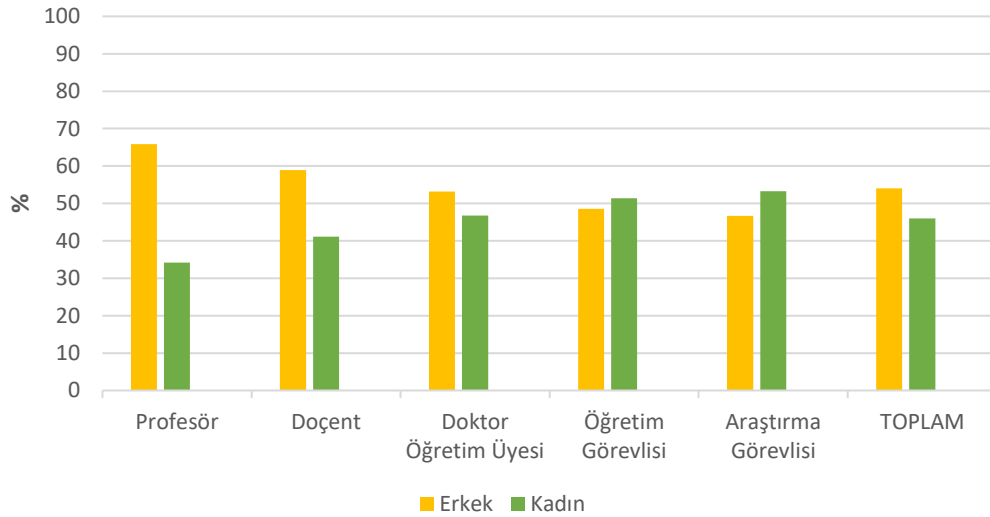
Şekil 3: 1935-2023 yılları arasında kadın akademisyenlerin oranı

Kaynak: (Köker, 1988; Şentürk, 2015; Hoştut, 2020)

Şekil 3'te görüldüğü gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. yılında üniversitelerdeki akademisyenlerin %46'sını kadınlar oluşturmaktadır. Altındal (2009) sağlıklı bir temsilden ve gerçek bir demokrasiden söz edebilmek için kadının yaşamın tüm alanlarında ve erkeklerle eşit olarak, yeterli sayıda ve kendi kimlikleri ile temsil edilmeleri gerektiğini belirtmektedir. Rakamlar yükseköğretim alanında bu şartın yerine getirildiğini gösterse de yaşamın her alanında, örneğin siyasette, kadınlar bu noktaya gelmekten hala çok uzaktadırlar.

Şekil 4: 2023 yılında akademisyenlerin cinsiyete göre dağılımı

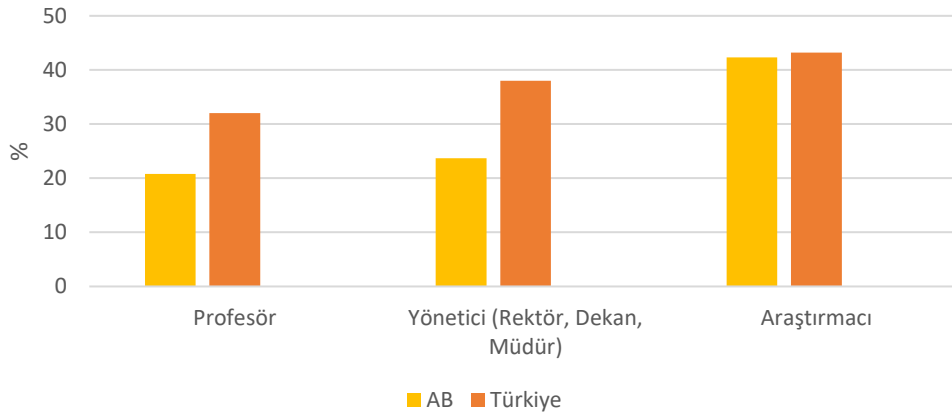
Kaynak: (YÖK, 2023b)

Şekil 4'teki oranlara bakıldığında kadın akademisyenlerin en çok araştırma görevlisi olarak görev yaptıkları ve profesörlüğe giden basamaklarda oranların değişiklik gösterdiği görülmektedir. Araştırma görevlilerinin %53'ünü kadınlar oluştururken, profesörler arasında kadın akademisyenlerin oranı sadece %34'tür. Oysa erkek akademisyenler için bunun tam tersi bir durum söz konusudur. Araştırma görevlilerinin %46.7'si erkek iken bu rakam doçent ve profesör kadrolarında artmakta ve profesör kadrosunda görev yapan öğretim üyelerinin oranı %65.8'i bulmaktadır.

TÜSİAD (Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği) tarafından 2000 yılında yayınlanan Kadın Erkek Eşitliğine Doğru Yürüyüş Raporu'nda Türkiye'deki üniversitelerde kadın akademisyen ve öğrenci sayısının düzenli bir artış göstererek kurumsallaştığı ve bütün alanları kapsadığı belirtilmiştir. Rapor ayrıca kadın profesör oranlarının da kimi sanayileşmiş Batı ülkelerinin üzerine çıktığını ve kadın profesörlerin kendilerini kısıtlanmış hissetmediklerini belirtmektedir (TÜSİAD, 2000).

Üniversitede öğretim üyesi ya da görevlisi olarak bulunan kadın akademisyenlerin sayısı 1935 yılında 93 iken cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılında bu sayı 85 220'ye ulaşmıştır. Üniversite sayısına ve ülke nüfusundaki artışa paralel olarak artan bu rakam pek çok Avrupa ülkesindeki kadın akademisyen oranını geride bırakmıştır. Şekil 5'te 2023 yılında gelinen noktada ülkemizdeki kadın akademisyenlerin yaptıkları görevler ve profesörlük derecesine ulaşmaları açılarından AB (Avrupa Birliği) ülkelerinde çalışan kadın akademisyenlerle karşılaştırılması görülmektedir.

Şekil 5: AB ve Türkiye'de kadın akademisyenlerin üst düzey görevlere göre dağılımı

Kaynak: (YÖK, 2023b)

Şekil 5'te görüldüğü gibi ülkemizde kadın akademisyenlerin profesörlük derecesine ulaşma, rektörlük dekanlık, ya da müdürlük gibi akademik liderlik becerisi gerektiren pozisyonlarda görev alma ve üniversite bünyesinde araştırmacı olarak çalışma oranları AB ortalamasının üzerindedir. Ancak buna rağmen 2023 yılında Türkiye'de bulunan 208 üniversiteden sadece 16 tanesinin rektörü kadındır (%7.6). Bu oran her ne kadar AB ortalamasının üzerinde ise de toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bakıldığında yetersiz olduğu değerlendirilebilir.

Ülkemiz ve AB ülkeleri arasında kadın akademisyenler açısından başka bir karşılaştırma uzmanlık alanları temel alınarak yapılmıştır. Tablo 6'da görüldüğü gibi, European Commission (2021) verilerine göre belirlenmiş olan 10 temel alanın 6'sında Türkiye'de akademisyen kadınların oranı AB ortalamasının üzerindedir.

Tablo 6: Kadın akademisyenlerin alanlara göre ortalamasının AB ortalamaları ile karşılaştırılması

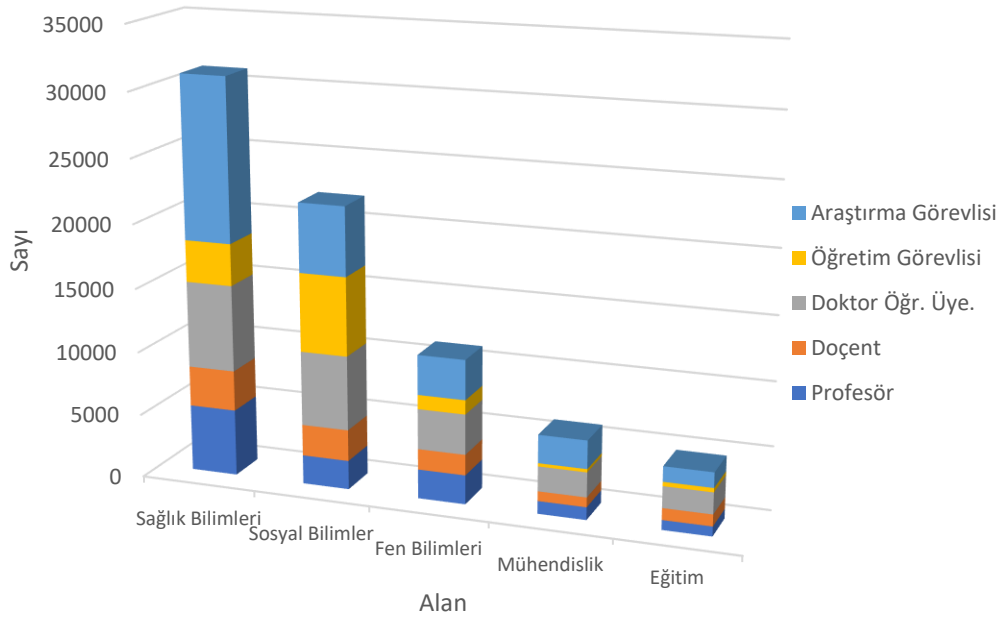
Uzmanlık Alanı	Ortalamalar (%)		Durum
	Avrupa Birliği	Türkiye	
Eğitim	4.11	10.60	↑
Sanat ve Beşerî Bilimler	13.66	14.18	↑
Sosyal Bilimler, Gazetecilik ve Enformasyon	10.44	8.21	↑
İşletme, Yönetim ve Hukuk	7.26	12.66	↑
Doğa Bilimleri, Matematik ve İstatistik	25.43	19.77	↑
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	1.78	0.55	↑
Mühendislik, İmalat ve İnşaat	8.79	14.56	↑
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık ve Veterinerlik	3.09	4.02	↑
Sağlık ve Sosyal Hizmetler	24.78	13.65	↑
Hizmetler	0.66	1.80	↑

Kaynak: (European Commission, 2021)

Uzmanlık alanı olarak incelendiğinde ise eğitim, sanat, işletme ve hukuk, mühendislik, üretim, inşaat, tarım, balıkçılık, veterinerlik ve hizmet sektöründe doktora derecesi alan kadınların oranının Avrupa ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Buna karşılık kadın akademisyenlerin AB ortalamasının altında kaldığı alanlar şunlardır: sosyal bilimler, gazetecilik ve enformasyon, doğa bilimleri, matematik, istatistik, bilgi ve iletişim teknolojileri ve sağlık ve sosyal hizmetler (European Commission, 2021).

2023 yılı Ağustos ayı itibarıyla yükseköğretim bilgi sisteminden alınan verilerin alanlara göre gruplandırılması sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'nde kadın akademisyenlerin en çok tıp ve sosyal bilimler alanlarında çalıştıkları sonucuna varılmıştır. Şekil 6 kadın akademisyenlerin uzmanlık alanları ve akademik unvanlarının temel alınmasıyla oluşturulmuştur.

Şekil 6: Kadın akademisyenlerin uzmanlık alanlarına ve akademik unvanlarına göre dağılımı

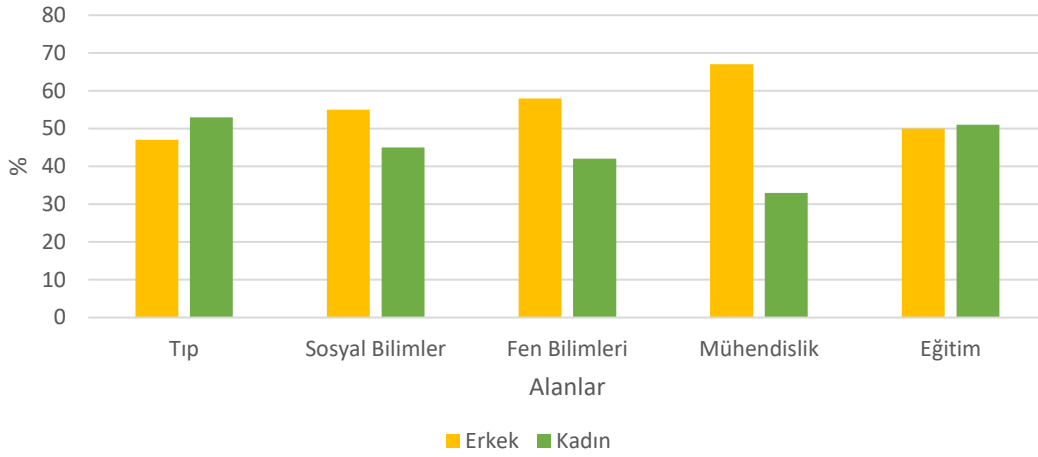

Kaynak: (YÖK, 2023b)

Şekilde de görüldüğü gibi 2023 yılı itibarıyla üniversitemizdeki kadın akademisyenlerin büyük bir çoğunluğu sağlık bilimleri alanında çalışmaktadır. Sağlık Bilimleri alanını, sosyal bilimler, fen bilimleri, mühendislik ve eğitim alanları izlemektedir. Kadın öğretim üyelerinin bu alanlar içindeki unvan dağılımları da alan seçimleriyle paralellik göstermektedir. Bir başka deyişle tıp alanındaki kadın profesör sayısı sosyal bilimler alanındaki kadın profesör sayısının iki katından daha fazladır. Diğer unvanlar açısından incelendiğinde de bu durumun birkaç istisna dışında geçerliliğini koruduğu görülmektedir. Bu durumda kadınları siyasal ve yönetsel mekanizmalardan dışlayan kamusal-özel alan ayrışmasının (Sallan Gül ve Altındal, 2015) yükseköğretim alanında etkili olmadığı söylenebilir.

Erkek akademisyenlerle karşılaştırıldıklarında ise kadın akademisyenlerin sayısının sağlık bilimleri alanında erkek akademisyenlerin sayısından daha fazla olduğu görülmektedir. Eğitim alanında da küçük bir farkla çoğunluğu yakalamış olan kadın akademisyenlerin sayısı mühendislik ve fen bilimleri alanlarında erkek akademisyenlere göre belirgin bir şekilde daha azdır. Sosyal Bilimler alanında da erkek akademisyenlerin sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Şekil 7 alanlara göre kadın ve erkek akademisyenlerin oranlarını göstermektedir.

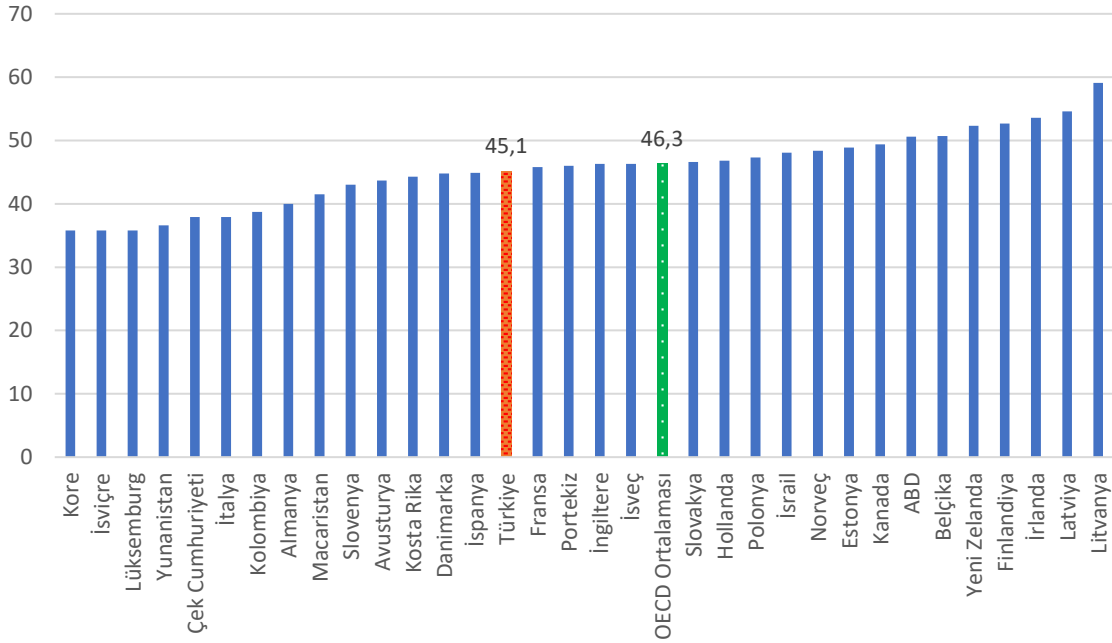
Şekil 7: Alanlarına göre kadın ve erkek akademisyenlerin oranları

Kaynak: (YÖK, 2023b)

Uluslararası verilerle karşılaştırıldığında ülkemizin kadın akademisyenlerin sayısı açısından OECD ortalamalarına yaklaştığı görülmektedir. Şekil 8’de görüldüğü gibi Türkiye kadın akademisyenler açısından 34 OECD ülkesi arasında 15. sırada yer almaktadır.

Şekil 8: Kadın akademisyenlerin sayısı açısından Türkiye ve OECD ülkeleri karşılaştırması

Kaynak: (OECD, 2020)

Kadın akademisyenlerin sayısının Almanya, İtalya gibi G7 (Grup 7) ülkelerinin kadın akademisyen sayısı ortalamalarının üzerinde olması ve bu seviyeye %0,05 başlangıç noktasından yola çıkılarak 100 yıllık bir süre içerisinde gelinmesi memnuniyet verici bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. kuruluş yıldönümünün kutlandığı 2023 yılında tüm akademisyenler arasındaki oranını 1935’teki %13,4 rakamından %46,1’e çıkararak ve üst düzey akademik görevlerde AB ortalamasının üzerine çıkan bir Türk kadın akademisyen profili çizildiği görülmektedir. Aynı dönemde Türk kadın akademisyenlerin AB tarafından belirlenmiş olan 10 uzmanlık alanının 6’sında AB

ortalamalarının üzerinde yer alması ve 2020 rakamlarına göre yükseköğretimde görev alma oranı açısından 14 OECD ülkesini geride bırakması sevindirici gelişmelerdir.

Sonuç ve öneriler

Osmanlı Devleti'nin özellikle son dönemlerindeki bazı sosyokültürel, dini ve toplumsal ön yargılar, yorumlar ve değerler nedeniyle toplumun adeta dışına itilmiş ve en temel haklarından mahrum bırakılmış Türk kadınları cumhuriyetle birlikte kendilerine verilen haklar ve sağlanan olanaklarla toplumda hak ettikleri yerlere kavuşmaya başlamışlardır. Bu yerlerden biri de eğitim alanı ve bu alan içerisinde üniversite camiasıdır. Yüz yıl öncesine kadar üniversiteye gitmek bile sadece zengin ya da nüfuzlu ailelerin kızlarına mahsus bir ayrıcalık olan Türk toplumunda, kadınlar bugün profesörlük derecesine kadar yükselebilmekte, bölüm başkanlığı, dekanlık, rektörlük gibi makamlara ulaşabilmektedirler.

Yükseköğretimde yüz yıl öncesinde öğrenci olarak sadece %0,05 oranında temsil edilebilen Türk kadınları 2023 yılında öğrenci camiasının %50'sini, akademisyenlerin ise %46'sını oluşturmaktadırlar. Bu artışın sağlanmasında en büyük pay onları toplumsal hayata kazandıran ve üniversite kapılarını açan Atatürk devrimlerindedir. 1923 yılında 133 kız öğrenci ile başlayıp 2023 yılında 3 533 166 kız öğrenci ile devam eden bu yolculuğun başarıya ulaşmasını destekleyen başka faktörler de vardır. Bu faktörler arasında kız çocuklarını okula göndermeyen ve onlara ikinci sınıf insan muamelesi yapan ailelerin görüşlerini değiştirmek amacıyla kampanyalar düzenlenmesi, ikna görüşmeleri yapılması, kadın öğretmenlerin rol model olarak kullanılmaları, yaygınlaşan iletişim kanalları yoluyla dini ve geleneksel açıdan doğru bilinen yanlışların yok edilmeye çalışılması, Türk toplumunda toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı konusunda yavaş da olsa bir farkındalık yaşanmaya başlanması sayılabilir. Ancak tüm bu gelişmelere rağmen Türk toplumunun hala ataerkil özelliklerini koruduğu ve bu özelliklerin kadınlarla ilgili olarak verilen kararlarda etkili olduğu görülmektedir.

Kadın akademisyenler açısından bakıldığında ise aynı oranda başarılı bir tablo ile karşılaşılmaktadır. Kadınların üniversitelere akademisyen olarak girmeleri öğrenci olarak girmelerinden doğal olarak daha sonra gerçekleşmiş ve akademisyen pozisyonundaki kadınlar kız öğrencilerin karşılaştıkları gibi bir tepki ile karşılaşmamışlardır. Kadın akademisyenler 1934 yılında tüm akademisyenlerin %13'ünü oluştururken bu oran 2023 yılında %46'ya çıkmıştır. Akademik ünvan açısından bakıldığında dikkat çeken nokta kadınların araştırma görevlisi kadrolarının %54'ünü oluştururken profesör kadrolarında bu oranın %34'e düşmesidir. Kadın profesörlerin en fazla sağlık bilimleri ile ilgili alanlarda, en az ise mühendislik ve eğitim alanlarında çalıştıkları görülmektedir.

AB ülkeleri ile kıyaslandığında ortaya çıkan tablo Türkiye Cumhuriyetindeki kadın akademisyenlerin, eğitim, mühendislik ve işletme alanlarında AB ortalamalarını üzerinde, sağlık ve sosyal hizmetler, doğa bilimleri, matematik ve gazetecilik alanlarında ise AB ortalamalarının altında olduğunu göstermektedir. Kadın akademisyenlerin profesörlük derecesine ulaşma, rektörlük, dekanlık, ya da müdürlük gibi akademik liderlik becerisi gerektiren pozisyonlarda görev alma ve üniversite bünyesinde araştırmacı olarak çalışma oranlarının AB ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir. Rakamlar AB ülkelerinde de kadın araştırma görevlilerinin sayısının profesörlerden fazla olduğunu göstermektedir. Bu durumda kadınların üst pozisyonlarda daha az bulunmalarının ülkemize özgü bir durum olmayıp kadınların iş hayatında yaşadıkları ortak sorunlardan kaynaklandığı düşünülebilir.

Sonuçlar dikkate alındığında kız öğrencilerin okula gönderilmesini destekleyen kampanyalara devam edilmesinin, eğitilmiş kadınların toplumun gelişmesinde oynayabileceği rollerin medyada vurgulanmasının, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama amaçlı konuların ilk yıllardan başlamak üzere eğitim sürecine dahil edilmesinin dini ve kültürel sebeplerle okula gönderilmeyen kız öğrencilerin okullaşmasına yardımcı olacağı ve dolayısıyla üniversite eğitimi alma oranlarını daha yükseklerle taşıyabileceği değerlendirilmektedir. Öte yandan akademisyen kadınların akademik hiyerarşide yükselebilmelerini engelleyen faktörleri tespit etme ve ortadan kaldırma yönünde çalışmalar yapılması kadın profesörlerin ve akademide üst seviyelerde görev yapan kadınların sayısını arttırabilir.

"Türk kadını dünyanın en aydın, en faziletli ve en ağır kadını olmalıdır," diyen Atatürk'ün izinden giden kadınlar, yine Atatürk'ün "Bizim dinimiz hiçbir vakit kadınların erkeklerden geri kalmasını talep etmemiştir. Allah'ın emrettiği şey, erkek ve kadının beraber olarak ilim ve bilgiyi kazanmasıdır," sözü uyarınca hem öğrenci hem de akademisyen olarak üniversitelerde yerini almaya ve ilim öğrenip ilim öğretmeye devam edecektir.

Kaynakça

- Acar, H. (2019). Türk kültür ve devlet geleneğinde kadın. *İnsan ve İnsan*, 6(21), 395-411.
- Adak, N. (2018). Akademide kadınlar: Yükseköğrenime giriş ve kariyerde ilerleme- Women in the academy: Access to higher education and career advancement. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 1(1), 23-38.
- Adıgüzel, A. (2013). Kız çocuklarının okullulaşma engelleri ve çözüm önerileri Şanlıurfa örneği. *EKEV Akademik Dergisi*, 56, 325-344.
- Aksoy, İ. (2016). Toplumsal ve siyasal süreçte Türk kadını. *Yasama Dergisi*, (32), 7-20.
- Aktaş, Y. (2020). Salgurlular'da Naibe Türkan Hatun ve Atabeg Abiş Hatun'un idaresi. *Mavi Atlas*, 8(2), 490-506.
- Akyüz, Y. (1999). Osmanlı son döneminde kızların eğitimi ve öğretmen Faika Ünlüer'in yetişmesi ve meslek hayatı. *MEB Dergisi*, 143, 12-32.
- Alptekin, D. (2011). Sokaktan akademiye: Kadın hareketinin kurumsallaşma süreci. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 33-43.
- Altındal, Y. (2009). Erkeksi siyasetin 'erk'siz dublörleri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(21), 351-367.
- Aslan, H. (08 Mart 2022). Toplumsal cinsiyet nedir? *Fırat Haber. Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi Uygulama Gazetesi* <https://gazete.firat.edu.tr/toplumsal-cinsiyet-nedir.html>.
- Aycan, N. ve Aycan, Ş. (2018). Türkiye'de kadın eğitimine bir bakış. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, Özel sayı 1, 233-241.
- Bal, G. ve Kayabaşı, O. A. (2019). Sibirya sahası Türk destanlarında kadının yeri ve bu bağlamda eski Türklerin kadına bakışı. *Journal of Turkology*, 29 (2), 419-434.
- Batu, P. (2021). *Osmanlı'dan erken cumhuriyet'e kız çocukları ve eğitim*. İBB Kültür AŞ Arşivi, Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Arşivi. 007.
- Bora, V. ve Taş, A. (2017) Kız çocuklarının ortaöğretime gönderilmeme nedenleri. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 89-106.
- Bingöl, O. (2014). Toplumsal cinsiyet olgusu ve Türkiye'de kadınlık. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3, 108-114.
- Cumhuriyet (16 Aralık 2012). Kadınların Eğitim Mücadelesi. *Cumhuriyet Gazetesi*. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/kadinlarin-egitim-mucadelesi-390982>
- Cunbur, M. (1992). Atatürk döneminde kadın eğitimi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 8(23), 259-272.
- Çağhan, U. ve Ertuğrul, E. (2020). Türkiye'de kadınların yükseköğrenim hakkını elde etmesi: Darülfünun'da kadın ve İnas Darülfünunu. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi*, 3(1), 66-92.
- Çakır, İ. ve Arslan, R. (2018). Türkiye'deki üniversitelerde kadın akademisyenlerin karşılaştıkları sorunlar ve Bartın Üniversitesi'nde çalışan kadın akademisyenler üzerine bir araştırma. *Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(18), 265-280.
- Çetin, F. (2003). Cumhuriyet Döneminde Kadın Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*. 25 Ağustos 2023 tarihinde https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/milli_egitim_dergisi/160/cetin.htm adresinden erişildi.
- Çınar, N. (2023). Sistematik derleme nedir? 4 Ekim 2023 tarihinde https://sagbil.sakarya.edu.tr/sites/sagbil.sakarya.edu.tr/file/Prof._Dr._Nursan_CINAR-Sistematik_derleme_.pdf adresinden erişildi.
- Demir, A. (2018). *Selçuklu dönemi vakıflarında kadınların yeri: Divriği Ulu Câmii ve dâriüşşifası örneği*. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Demirel, D. (2017). Eski Türklerde devlet sisteminin mutlak monarşik modelden ayrılan yönleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 425-450.

- Dikmen, N. ve Maden, D. (2012). Kadın akademisyenlerin görünmeyen emeği üzerine bir araştırma: Ordu Üniversitesi örneği. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 4(2), 235-250
- Doğramacı, E. (1985). Cumhuriyet döneminde Türk kadını. *Erdem*, 1(1), 111-124.
- Durukan, A. (2018). *Anadolu Selçuklularında vakıf eserleri yaptırmış kadınlar*. Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Ekinci, A. ve Yavuz, E. (2021). Bahri Memlükleri döneminde cariyelerin iktidar içinde ve dışında etkileri. *Orta Çağ Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 39-53.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., ve Demirgürz, G. (2017). Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet algısının toplumsal cinsiyet rolü ve cinsiyet değişkenlerine göre incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1) 46-63.
- European Commission (2021) *She Figures. Interactive Reports*. <https://ec.europa.eu/research-and-innovation/en/knowledge-publications-tools-and-data/interactive-reports/she-figures-2021>
- Gelişli, Y. (2014). Türkiye’de kadın eğitimin bugünkü durumu. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 40.
- Gezen, Ü. N. (2021). Delhi Türk Sultanlığı’nda saltanat naipleri ve saltanat naiplerinin iktidar üzerine etkileri. *History Studies* (13094688), 13(4).
- Gündüz, A. (2019). Tarihi süreç içerisinde Türk toplumunda ve devletlerinde kadının yeri ve önemi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(5) 129-148.
- Hobikoğlu, E., Sezgin, F. ve Gamze, S. (2018). Kadınların yükseköğrenime devamını etkileyen faktörlerin ekonometrik analizi: Arap dünyası örneği. *KADEM Kadın Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 207-228.
- Hoştut, S. (2020). Türkiye’de devlet üniversitelerinin yönetim kurullarında kadın temsili. Women's representation in management boards of state universities in Turkey. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 3(2), 250-269.
- Kadioğlu, F. G. ve Kadioğlu, S. (2011). Adı darüşşifalara ad olan kadınlar. *Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi*, 1(1), 1-7.
- Kaymaz, İ. Ş. (2010). Çağdaş uygarlığın mihenk taşı: Türkiye’de kadının toplumsal konumu. *Atatürk Yolu Dergisi*, 12(6), 333-366.
- Kerkez, M., Argun, D., Güneş, Ş., Fatma, T., Katar, H., Akçınar, G. vd. (2023). Genç yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyete ilişkin tutumları. *International Conference on Engineering, Natural and Social Sciences*, 1, 700-705
<https://as-proceeding.com/index.php/icensos/article/view/527>
- Kılıç, A. Z., Durmuş, G., ve Soran, M. (2013). *Ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algısı ve çocuk yetiştirmeye etkileri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Araştırma Raporu. <https://cocuk.bilgi.edu.tr/wp-content/uploads/2020/02/EBEVEYNLERI%CC%87N-TOPLUMSAL-CI%CC%87NSI%CC%87YET-ALGISI-VE-C%CC%A7OCUK-YETI%CC%87S%CC%A7TI%CC%87RMEYE-ETKI%CC%87LERI%CC%87.pdf>
- Köker, E.D. (1988). *Türkiye’de kadın, eğitim ve siyaset yüksek öğrenim kurumlarında kadının durumu üzerine bir inceleme*. [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Kömürlü, E. (2019). 1960’lara kadar Türkiye’de ilk üniversitelerin kuruluşları. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 50-57.
- Kuşcu, A. D. (2016). Selçuklu devlet yönetiminde kadının yeri ve Altuncan Hatun örneği. *Selçuklu Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, (1), 173-191.
- Nas, S. (2014). Profesyonel Türk kadın denizcilerinin kısa tarihsel süreci üzerine bir araştırma. *Beykoz Akademi Dergisi*, 2(1), 29-53.
- OECD. (2023). *Women Teachers*. Organisation for Economic Co-operation and Development Data. <https://data.oecd.org/teachers/women-teachers.htm#indicator-chart>
- Oğuz, A. ve Büyüksahin, Ş. (2017). Osmanlı modernleşmesi sürecinde kızların eğitimi. *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, 9, 55-64.
- Özdemir, G. (2009). Türk kadınının toplumsal konumunun gelişim süreci. *Sosyal Bilimler Metinleri*, 1, 1-19.
- Özkanlı, Ö. (2007). The situation of academic women in Turkey. *Eğitim ve Bilim*, 32(144), 59-70.
- Öztan, E. ve Doğan, S. N. (2015). Akademik kadının cinsiyeti: Yıldız Teknik Üniversitesi örneği üzerinden üniversite ve toplumsal cinsiyet . *Çalışma ve Toplum*, 3(46), 191-222 .

- Sallan G. S. ve Altındal, Y. (2015). Türkiye siyasetinin eril anatomisi: 2015 seçimlerini kota uygulamaları üzerinden yeniden düşünmek. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 9(19), 51-72.
- Sargın, S. (2007). Türkiye’de üniversitelerin gelişim süreci ve bölgesel dağılımı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5, 133-150.
- Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (2020). *Risk Altındaki Çocukların Eğitim Hakkına Erişiminin İzlenmesi Raporu*, <https://www.stgm.org.tr/sites/default/files/2020-11/egitime-erisim-raporu.pdf>
- Soydan, T. (2017). Türkiye’de karma eğitim tartışmaları: Eleştiriler ve yanıtlar. *Öğretmen Dünyası Dergisi*, 38(447), 11-15.
- Şentürk, B. (2015). Çokuz ama yokuz: Türkiye’de akademisyen kadınlar üzerine bir analiz. *ViraVerita E-Dergi*, 2, 1-22
- Toplumsal Cinsiyet (2022). *Hak savunucusu avukatlar için rehber kitap serisi- 4 Toplumsal cinsiyet*. Şen Matbaa.
- Tunç, A. İ. (2009). Kız çocuklarının okula gitmeme nedenleri Van ili örneği. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 237-269.
- TÜİK (2010). *İstatistik göstergeler 1923-2009*. Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası.
- TÜSIAD (2000). *Kadın erkek eşitliğine doğru yürüyüş: Eğitim, çalışma yaşamı ve siyaset*. Yayın No. TÜSIAD-T/2000-12/290
- Uğurcan, S. (1999). Atatürk, cumhuriyet ve Türk kadını. *Erdem*. 11(33), 989-998.
- Uyar, Ç. ve Ertuğrul, E. (2020). Türkiye’de kadınların yükseköğrenim hakkını elde etmesi: Darülfünun’da kadın ve Inas Darülfünunu. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi*, 3(1), 66-92.
- Yalçın, E. (2019). Türk kadın denizcilerin istihdam durumu ve kariyer planlaması üzerine bir inceleme. *Mersin Üniversitesi Denizcilik ve Lojistik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 32-41
- Yaşar, O. (2007). Türkiye’de kadın eğitimi, kadınlara ait diğer göstergeler ve Çanakkale ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-35.
- Yavuz, B. S. (1995). Atatürk devrimi ile sosyal yaşamın çağdaşlaştırılmasına ilişkin Fransız değerlendirmeleri. *Atatürk Yolu*, 4(15), 305-342.
- Yavuz, K. ve Ertem, A. (2021). Türk toplumunda kadının statüsüne genel bir bakış. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, 1, 69-82.
- Yıldırım, N. (2006). Dünya’da ve Türkiye’de ilk kadın hekimler ve kadınların hekim olma mücadelesi. *Toplumsal Tarih*, 147, 50-57.
- Yıldırım, M. C., Beltekin, N., ve Oral, T. T. (2018). Kızların okula erişim ve devam oranlarının artırılması: ikna süreci. *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 783-804.
- Yıldız, S. (2018). Türkiye’de kadın akademisyen olmak. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, 29-40.
- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.
- YÖK. (2022). *Türk akademisinde kadınlar daha da güçleniyor*. 25 Ağustos 2023 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2022/turk-akademisinde-kadinlar-daha-da-gucleniyor.aspx> adresinden erişildi.
- YÖK. (2023a). *Öğrenci istatistikleri. Özet tablolar. Öğrenci sayıları özet tablosu*. 22 Ağustos 2023 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.
- YÖK. (2023b). *Öğretim elemanı istatistikleri. Özet tablolar. Öğretim elemanları sayıları özet tablosu*. 20 Ağustos 2023 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden erişildi.

Etik kurul onayı

Yöntem olarak sadece açık erişimi olan veriler kullanılması sebebi ile bu araştırma etik kurul izni gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.